

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek: helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 10 frt. Félévre 5 " 50 kr. Negyedévre 2 " 50 kr. Egy hónapra 1 " 50 kr.

Hirdetési díj: öt hasábos példát 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek választani a nyitási költségeknek egyedül a kiadó irodában vétetnek fel.

A győzelem után.

Debreczen, mártius 7.

Nincs rajta mit csodálkozni, s aki csak a politika elemeit ismeri, igen természetesnek tarthatja a kormány újabb győzedelmét.

Mert vajjon kikkel állott szemben a kormány, és micsoda programok támadását kellett kiállania?

Határozatlan politikát tűz és homályos programmal bíró egyesült ellenzékkel egyrészt, és az önműködés egyszerű productumait előállító szélsőbaloldali másrészt.

Vannak az életben olyan pillanatok, melyeket ha annak idejében felhasználni elmulasztanak, azok többé soha nem térnek vissza s ezen elv áll a politikára is.

Az ország közvéleménye általános rokonszenvét és támogatását az fogja bírni, a ki vállalkozik arra, hogy a köz-administráció reformját keresztül viendí, ki a rendőrség szervezetével a személyes vagyongarantációkat, s a közgazdászati rendezésével a magyar államiság megteremtését eszközölné.

Az egyesült ellenzék tudta ezt igen jól, de nem volt bátorsága tiszta börtöntenni a pohárba s holmi ibis redibis programjával meg az állami rend barátait és a magyar nemzeti eszme hivatát csalogatni magához, addig másrésztől port akart hinteni az autonomisták szemébe is s holmi talán kifejezés nélküli madzagot szándékozott azok szíjával keresztül húzni.

Ily politikai immoralitás megbűnösíti mindig maga magát, s ha ezek mellé még a politikai gyávaság is társul, elő áll a fejtét vesztett chaosz.

S kinek volna kedve oly politikai pártot támogatni mely vagy nincs tisztában saját programjával, vagy ha tisztában van, silány kortesfogságból nincs bátorsága kimondani azt, a mit elvül, jelszóként zászlójára kitűzött.

Most az egyszerű lett volna alkalma az egyesült ellenzéknek az egész országban propagandát csinálni, — elmulasztotta s megfojja látni azon rohamos hidegséget, mely az irányában eddig némi rokonszenvet érzett egyéneknek is oly hamar a fagypontra süllyedt alá.

A szélsőbali ellenzék ellen könnyű volt győzni a kormányának, — ott csak önmagukat ámitják az illető férfiak, — de a megyei autonómia fenttartását szívek bensejében épen úgy nem kívánják — mint erősen meg vannak győződve úgy az időközönkénti választás célzatosulásától, mint a mostani megyei adminisztráció minden birálaton alól álló voltától.

Beszélni csak velők valaki tanuk nélkül — bátran kitarják szívüket; de nyilvánosan — isten menis ilyen dologt háborgatni; — hiszen ekkor önmaguk alatt vágnák a fát, mert az ő erejük csakis olyan egyénekben van, a kik az ő szerzőkétől tolják azt, hogy fáradságok jutalmául a hatalom polcán és az édes semmit nem tevés zsiros falain elbuzulhassanak.

Hijába ugrált a parlament Clovnya a porondon, hijába csinált nevetető grimaszokat — szívében a keserűség

honol megéje szomorú adminisztrációja miatt; s Borsod egykori zarnok alispánja hasztalan emlegette az avitucus megye sérthetetlen autonómia jogait — s nem hiszi azt senki el neki, hogy úgy érez, — mert ha megkérdeznék tőle, hogy miért mondott le alispáni állásáról akkor, midőn azt teljesen betöltötte, keserűen ösmerné el, hogy azért: mert a mostani adminisztráció keretében nem volt elég tere működni s az autonómia bástyák szabad mozgását folytonosan gátolták.

Nem óhajtunk azért mást arra nézve, hogy a jelenlegi kormány sokáig éljen, mint ilyen ellenségeket neki — akkor örök derű lesz.

A képviselőháza híre szerint a husvéti szünidő március 20-án kezdődnek s április 5-ig tartana. A kormány a szünidő előtt e hó folyamán még néhány kisebb törvényjavaslatot szándékozik letárgyaltatni s ezek: az urbéri földterhelmentesítéséről s szőlőszőlőválsági évjáradékok törlesztéséről, továbbá az indemnitás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatok. Elintézték még pár mentelmi kérdés s a kérvények közt különösen a zsidó-alap kérdése. Ezeket kívül folytattatni fog a költségvetés részletes tárgyalása. A nagyobb törvényjavaslatok mind a szünidő utáni időre hagyatnak.

Az egyéni szabadság érdekében a P. Lloyd" szakavatott cikkek közül, melynek írója a leghatározottabban eltiltja azon könyviséget, melylyel nálunk a vádlottat vizsgáló fogságba helyezik. Utal a statisztikai adatokra, melyek szerint majd tíz ezerre megy évenként azok száma, kiket, bár ártatlanoknak bizonyulnak, vizsgálati fogságban tartanak. Mindezen esetekben, kiált fel a "Lloyd" cikkírója, a vizsgálati foglyok és családja nem a vádlott büntetésé, hanem a bírósági jogtalansága miatt szenved.

Természetesen helyesjelölés a felszólalást, habár ma botrányosabb letartóztatások nem igen fordulnak elő s különösen a járásbírók kihalás miatt csak ritkán tartóztatják le a panaszoltakat. Eldígeljük pedig a kihágás miatt való letartóztatás s napirenden volt. Ezekre és ezekre ment azon vizsgálati foglyok száma, kik egyszerű kihágás, nem ritkán könnyű testi sértés miatt vettekke vizsgálati fogságba.

A végleges javulást azonban csak pozitív törvények idézhetik elő. Azért kívánatos, hogy mielőbb legyen bűnvádi eljárásunk.

Tisza Kálmán a közigazgatási reform kérdéséről.

(Országgyűlési beszéd márt. 6.)

Attérve t. háza közigazgatási kérdésekre, mindenekelőtt nem veszem roz néven Szilágyi D. képviselő úrtól, hogy nézeteit a tárgyban megváltoztatta, mert hiszen ez ellenzék embernek szabad, csak kormányfőtől hazárdulás (Derűtlenség) változhatik az elv a tapasztalás szerint, valamint általában kell keresztülmenni minden intézménynek s magának az államnak is s ép ezért nem helyes a függetlenségi párt azon nézete, hogy a megyei módor módosul, meg is semmiül.

De lássuk t. képviselőhöz közelebből, hogy miután előrebocsátatik, hogy fel kell hagyni az úres jelszavakkal, mi tehát az, a mivel megkínálnak bennünket a közigazgatás terén? (Halljuk.)

Szilágyi Dezső képviselő az azt mondja, az átalakulás legyen fokozatos; azt mondja: induljon ki a létezőből és ne egy faj, hanem az ország összes lakóinak javára létesítsék; azt mondja: legyen figyelemmel a pénzügyi helyzetre, — a mint ő mondja, azon nyomonragasg pénzügyi helyzetre, melybe az országot a Tisza-kormány taszította; azt mondja:

legyenek szakértői bizottsági szervek, szabályoztassék a rendőrség államilag, figyelemmel a vidék ismeretére és a vidéki érdekekre; legyen közigazgatási bíróság. Mond még többeket is; azokkal majd később foglalkozom.

T. képviselőhöz! Meltóztaték nekem megengedni, ki az, ki azt el nem fogadhatja, hogy legyen közigazgatási reform s hogy az legyen fokozatos? Ki az, a ki el nem fogadhatja, hogy ez a reform a létezőből induljon ki és hogy az ne egy fajnak a javára, hanem az ország összes lakóinak javára intéztesék? Ki az, a ki el nem fogadhatja, hogy legyenek szakértői közigazgatási közegek? s ki az, a ki el nem fogadhatja, hogy a rendőrség szabályoztassék államilag, de tekintettel a vidék ismeretére és a vidék érdekeire, (Élénk derűtlenség a jobboldalon) s ki az, a ki el nem fogadhatja, hogy legyen közigazgatási bíróság? Senki. (Élénk derűtlenség a jobboldalon.) A kérdések az mik ént?

A közigazgatási bíróság lehet igen üdvös, igen életképes intézmény, de ha az államkormányzat ellenében mintegy ellenzéki opozitiónak használjuk fel, akkor megdönti a közigazgatás egyöntetűségét, a kormányzó-hatalom cselekvő képességét.

A képviselő ur felelmiti és azt mondja, hogy ez is benne volt a Tisza-kormány programjában — a főrendiház rendezését. Ne csak a Tisza-kormány programjába volt benne; benne volt tudtommal 1868—69 óta minden miniszterium programjában. De t. képviselőhöz, nem szükséges talán ezen kérdés nehezéget fejtegetni. Elég nekem egy bizonyíték, melyet a t. képviselő ur maga hozott fel. — maga dolgozott ki, mint maga felelmité — másként nem említeném — egy rendezési tervet a főrendiház számára, bizonyosan komoly tanulmány alapján s akkor azon hitben volt, hogy az jó.

Szilágyi Dezső (közbeszó): Utasítás szerint készítettem. (Mozgás.) Tisza Kálmán miniszterelnök: (Halljuk! Halljuk!) Meglehet, hogy utalás szerint, a képviselő ur jobban tudhatja, mint én, nem illerék e felett vitakozni. De egyet bátor vagyok mondani s ez az, hogy ha akkor azon általa adott utasítás szerint kidolgozott terv az akkori kormány által a képviselőháza bízott volt, bizonyosan nem az ellene csúszdók közt lett volna a képviselő ur, most pedig azt mondja, hogy rosznak tartja, nem fogadja el. (Tetszés jobboldal.)

Mi következik tehát ebből? Az, hogy még az azon kérdéssel tüzeten foglalkozó rendkívüli tehetségű egyének is annak célzatos megoldására irást, oly hamar megállapodásra jutni nem tudnak.

Az egyesült ellenzék közigazgatási programja ez: állandósítása a tisztviselőknél a választás vagy kinevezés által. Némelyek még ezt a szót is hozzátették: teljes függetlenség felfelé és lefelé. Hát vegyük t. ház egy kissé szemügyre a dolgot. Először azt jegyezzem meg mellesken, hogy ezen függetlenségre felülül oly rémisztó súlyt helyeznek Gullner Gyula és Pulszky Ágost képviselő urak, úgy tünetik elő, mintha valami közigazgatási tisztviselő a kormánytól. Bocsanás! az a képviselő urak, én azt nagyon csodálom, ha Gullner Gyula t. képviselő ur nem tudná, hogy mindazon borzasztó kormányfelfolyás és omnipotencia mellett vannak az országban vármegyék és azt sejttem, hogy Pestmegye is oda tartozik, a hol a tisztviselők a nagyobb részben ellenzéki, másodsorban, a hol a tisztviselő a választásoknál folyósukat az ellenzék érdekében érvényesítették (Ugy van! jobboldal) és ugyan kérem, ez a borzasztó miniszteri hatalom e miatt görbitette-e meg csak egynek is a hájszját?

De lássuk t. képviselő urak: állami közigazgatás, függetlenség felülül és alulról. Bátor vagyok kérni, hogy képzélik maguknak az adminisztrációt, ha a községi jegyzőt megmentik a szolgabíró, az alispán hatalma alól, de megengedik, hogy a község elbocsássa; mert megtörték, mint nem helyest, hogy a község nyakán tarthassa a szolgabíró és az alispán és hogy a község el nem bocsáthatja? Tehát a községi jegyzőt mentesíteni kell az alispán és a szolgabíró hatalma alól, a

szolgabíró és az alispán mentesíteni kell a községi kormány uralma alól, bizni kell mindent más közegekre; a közigazgatási bíróságokat szervezni kell úgy, hogy az úgy, ha valakinek kifogása van és ellejeztették megvonnai a határvonalat arra nézve, hogy hol kezdődik ez, — menjen ne a miniszteriumhoz, hanem menjen valamely municipialis mixtum compositum fölé szervezethez és azután menjen egy a kormánytól egészen független bírósághoz. Már t. ház, az oly ügyeket, a melyek contentiosus természetűek, én is közigazgatási bíróságok útján akarom edönteni, sőt bizonyos megkülönböztetésekkel ahol a törvényes kérdése fonsforog, ott is elismerem a közigazgatási bíróság szükséges voltát. De engedelmek kérek, ha önök közigazgatási bírósághoz utasítják az adminisztrációt tisztán adminisztratívális ügyekben is, ha a jegyzőt függetlenné teszik az alispántól és a szolgabíró, az alispán és a szolgabíró a miniszter, tessék elhinni, akkor Magyarországon állami adminisztrációt beszélni nem lehet. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) De hova lesz akkor az adminisztráció feletti felelősség? Hogy fog felelni saját hatáskörében a szolgabíró és az alispán, ha a községi jegyzőt tőle függetlenné teszik? Hogy fog felelni a miniszter? Ha az nem felelhet, hogy fog ellenőrködni a parlament, ha a közigazgatás felett a miniszter től független, nemfelelős testület intézkedik?

(Vége köv.)

A „Polgári kör“ évi közgyűlése.

Debreczen, mártius 8.

A polgári kör évi közgyűlése tegnap tartott meg saját helyiségében. Sik Lajos elnök 10 órakor megnyitván az ülést, a jegyző olvassa az elnöki jelentést, melyből kitűnt, hogy az egyetnek 1879-be 428 tagja volt, a mi a múlt évekhez képest visszaesés, mert a polgári körnek sokszor 700—800 tagja is volt. Ez az oka, hogy az egyet 1879 ben 494 ft deficitet csinált, melyet a megüvő vagyonból kellett fedezni.

A közgyűlés sajnálatlalt vette tudomásul a szomorú körülményt, melynek egyedül a legközelebbi években alakult politikai körök az okai, melyek a polgári kör tagjait elvonták. Az 1880. évre szintén van pár száz forint hiány előirányozva, mely azonban alkalmasint elő fog enyészni, miután a közgyűlés egy új tekeaszat beszerzését s e határozta.

A kör tisztviselői következők lettek: elnök Sik Lajos, alelnök Nagy Ferencz jegyző Dávó Mihály, Tóth László, pénztárnok Máté Miklós, könyvtárnok Herzegh János, gazda Bogonár György. — Választmányi tagok lettek: id. Barcsai Miklós, Bátor István, Bátor Imre, id. Benedek Sándor, ifj. Benedek Sándor, id. Bészler Lajos, Borsos Ferencz, Czeglédi Gyula, Csáky Gergely, Hajdu István, Halmi Mihály, Kéki Sándor, Kuczák Gábor, Mészáros László, Nagy Pál tanár, L. Nagy Bálint, Nagy Ferencz, Serli Ede, Szabó József, Szél János, Tarcsei Lajos, Tóth Károly, Vértessy István tanácsnok, Vértessy István földm. Pótgógok lettek: Péter Gábor, Curka János, Domokos Lajos, Vadon Sándor, Oláh György szobrász, Tóth Ferencz lakatos.

Meléken ajánljuk e derék polgári egyesületet a t. község figyelmébe, hol 2 ft évi tagsági díj mellett az olvasó körök minden évezete kinálkózik s körülbelül 3000 kötet olvasmány áll a t. tagok rendelkezésére.

Muszkaországi dolgok.

(Mlodeczky felakasztása.)

Lapunk szombati számban emlitettük, hogy Loris-Melikoff elleni merénylet elkövetőjét felakasztották. Az akasztás a fötőren történt. A czár a bialkából nézte meg a vesztő helyet. Az akasztás alatt 3 gyanus ember fogtak el. Az egyiket azért, mert azt mondta, hogy: „Az hiszik, hogy eszközt találtak a mi ereitettésünkre, de mi ilyesmiltől nem félünk.“

Ej, hát olyan nehéz választani a két szép Vermes leány közül? — mondtam én. Nem szól ró semmit, csak vállat vont, de olyan különös arckifejezéssel, mintha azt mondta volna: — A Vermes leányok? Van eszemben, hogy közülök vegyem el valamelyiket! Boszantott ez a ftyúdó magaviselet s nem állhatam meg szó nélkül. — Kicsinyled öket? — Erre a szóra nagyon elkomorlyodott és merőben nézett rám egy darabig. — Nem, — dadogta aztán lesütve szemét, — nem azt akartam mondani. De nem magyarázta ki magát tovább. Csak két tenyere közé fogta a homlokát s összeszorította. — A fejem! Nagyon fáj a fejem. — Aztal kezelt nyujtott és elsietett. Nem állítottam meg, nem kérdeztem tőle többet semmit, de bámuva néztem utána. Nem értettem a dolgot.

III. Egy ideig aztán kikerült, ha az utcán vagy máshol találkozott velem Kókay Pista. Erre ment el mindennap a házam előtt, de

(Vajjon mikész szül Péter vartott?) O ubrjl orosz nagykövet Bécsben, Pétervárra futár küldött fontos sürgönyökkel. Mily utin hadügyminiszter a nyugati határon magasrangú parancsokságot fog nyerni. Az összes fegyvertárakban sokatlatlan tevékenység uralkodik, a munkások száma meg van kettőztetve. Sz. Pétervár utcáin erős őrszolgák cirkálnak. A téli palotának, valamint az összes nagyhercegi paloták őrei megvannak kettőztetve. A magán táncvirányítók is betiltattak. — Városszerte nagy félelem uralkodik, mindenki retteg a jövődetől.

(A nihilisták dolgoznak.) Loris-Melikoff grófnak jelenlegi lakása több példát találnak, melyek közül azonban egy sem sült el. Ez eset következtében ettől kezdve e nevezett ház földszintjén egy század gyárlóság, mint állandó őrség helyettesített el. Az akasztás e jelen az utcákon ismét több forradalmi próklamáció találatot. A rendőrség a házakra felragasztott próklamációkat is talált. E próklamációkban II. Sándor czár gyárláló szavakkal felszólítottak, hogy vagy tegye le a koronát, vagy adjon oly szabadságot, — mint a minő a többi civilizált államokban van. Ellenkező esetben nem lesz nyugalom Oroszországban s a zarnokok mind lefognak gyilkoltatni.

Elfogtak egy leányt, a k azzal vádolattik, hogy e próklamációkat szétosztta. Az elfogott gyűvételven volt, de tőle telhetően érelyesen védte magát az elfogatás ellen. Ellenességülét legyőzte, kezét és lábait bírucsekbe verték s kocsin a városkapitányshoz vitték.

A zavar nőtön nő.

Az „István“ gözmalom évi közgyűlése.

Debreczen, 1880. márc. 7.

Az „István“ gözmalom társulat ma délelőtt tartotta évi rendes közgyűlést a városi kocsis tanácstermében. A részvényesek a határozat képezték meghaladó nagy számban gyűltek össze, s az igazgatóság elnöke Sesztina Lajos 10^{1/2} órakor megnyitotta — a közgyűlést, a jegyzőkönyv vezetésére Nemes Kálmán társulati jogtanácsost kérte fel, a szavazatok szedésére és a jegyzőkönyv hitelesítésére idős Tamásy Károly, Varga Lajos és Dr. Kemény Mór részvényeseket ajánlotta, mely egyhanguslag elfogadták.

A kitűzött tanácskozási sorrend értelmében felolvasottak az igazgatóságuk a lefolyt 1879-ik év 2 ik felelőli készített mérlegét és számadásokat kiserő jelentése és a feülvölő bizottság jelentése a mérleg megvizsgálásáról s annak rendben találatáról, mely jelentések a mérleggel együtt a részvényesek között nyomtatásban is kiosztattak, melyben az év első felelőli készített veszteség és nyereség rovas is befoglalottat.

Az igazgatóság jelentés értelmében 1879-ben műdlőrese felhasználott 169, 454, 56 kilogr. éltennel, legnyugatiban részben buza, 163, 077, 07 kilogr. kőüfőlete gyártmányt készített.

A község részére simán öröklített és daráltatott 15, 992, 61 kilogr. különféle éltennel. Az elárusított gyártmányok árjegyzék szerinti értéke megközelíti a 2^{1/2} millió forintot.

A jelentésben előadatik, hogy a múlt év első fele aratásig igen kedvező volt az időzlet, mert a buza és liszt ára egymáshoz viszonyítva hasznot hozó arányban álló s mindamellelt olcsó lévén, a gyártmányoknak úgy befelddre mint a külföldi piacokra élnék kedvezőse volt. Az általános kedvezőtlen aratás után megváltozott a kedvező conjunctura, a buza ára folytonosan emelkedett (méter mázsánként 8 ft 50 krról október közepéig 13 ft 50 krra) és a drágább lett müliszt kelendősege a beföldi piacokon meggyűntül, külföldre pedig haszonnal egyáltalában kiszállítható nem volt, miért is a malomok az év 2-ik felében nem gyártást hanem a buza és liszt készletnélki áremelkedési haszon mellett dolgozhattak.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

Páholydalok.

23. Ha bus tragédiákat adnak, Mindenkit számalom fog el; S a vig komédiák kudarcán Mindenki hahó ára kel.

24. S csodálatos! Bár a tömegbe Legérzőbbek mi vagyunk; Tragédián, komédián mi Minéig egyformák maradtunk.

25. Eddig komolyan haragudtam, Ha nem volt a színház tele; S ha tele is volt néha-néha; Nem elégedtem meg vele.

26. Most tele mindig. S néha mégis Haragos, ingerült vagyok... Mit is ér az a tele színház, Ha te, szerelmem, nem vagy ott?

27. Addig, amíg a felvonás tart És a közönség csupa fúl; Nagyon jól érzem magamat, mert Nézelhetek észrevétlenül.

Hanem, a mint egy szünet áll be, Kinos lemondást érezek... Jaj, jaj! Ezek a szünetek, csak Ezek ne volnának, ezek!

Egy falusi Don Juan.

Elbeszélés. Írta: Vértesi Arnold. (Folytatás.)

Azt álomban sem gondoltam volna, hogy két kézzel nem kap ezen a szerencsén. Hiszen valaha fényes, büszke család lehetett az a Kókay familia, de az régen volt, most bizony nagyon leszálltak s micsoda boldong ember lett volna Pista, ha most a Vermes családnak a genealogiáját kutatja!

Nem is hiszem, hogy azt kutatta. Mert bármilyen kevélynek és hiúsak látszik is ez a Pista, abban az egyben megegyezett Tinódy Zsigával, hogy soha sem restelte magát megalázni oda, a hol szép leány van a házánál, mint a hogy Tinódy Zsiga nem restelt látogatást tenni ott, hol ingyen vacsorát remélt. És mindnyájan láttuk, tudtuk, hogy Pista azelőtt bizony eljárógatt Rajner zsidó házához

is; sőt azt beszélgették, hogy nem idegenkednek nőül venni a szép Rajner Esztit, ha kikerestelkedik a kedvéért.

Csak hogy Rajner Esztinek esze ágában sem volt kikerestelkedni, a mit pedig bátran megtehetett volna apjával együtt, mert csak a nevök volt zsidó. De ha megteette volna is, nem a Kókay Pista kedvéért. Csak boldong zott, tréfált ezzel a Pistával s a többi leány is úgy tett a faluban. Egyik szemébe kinevette, másik a háta mögött. Ha Pista valamelyik társaságba belépett, a leányok ösvedgudostak fejüket. Ha sohajozott, nevettek rajta; ha ábrándosan forgatta szemét, nevettek és senki sem vette komolyan, ha valamelyiknek udvarolni kezdett.

Vermesknél mosolygott rá először a szerencse; annál megfoghatatlanabb volt, hogy első valódi hódítását oly egykedvűen veszi, Mikor én találkoztam vele ez időben s azt kérdeztem tőle: — No, Pista, mikor üljük meg a lakodalmat?

Olyan farcsa szórakozott képpel felelte rá: — A lakodalmamat? Hiszen előbb menyasszonyt kell hozzá.

— Ej, hát olyan nehéz választani a két szép Vermes leány közül? — mondtam én. Nem szól ró semmit, csak vállat vont, de olyan különös arckifejezéssel, mintha azt mondta volna: — A Vermes leányok? Van eszemben, hogy közülök vegyem el valamelyiket! Boszantott ez a ftyúdó magaviselet s nem állhatam meg szó nélkül. — Kicsinyled öket? — Erre a szóra nagyon elkomorlyodott és merőben nézett rám egy darabig. — Nem, — dadogta aztán lesütve szemét, — nem azt akartam mondani. De nem magyarázta ki magát tovább. Csak két tenyere közé fogta a homlokát s összeszorította. — A fejem! Nagyon fáj a fejem. — Aztal kezelt nyujtott és elsietett. Nem állítottam meg, nem kérdeztem tőle többet semmit, de bámuva néztem utána. Nem értettem a dolgot.

III. Egy ideig aztán kikerült, ha az utcán vagy máshol találkozott velem Kókay Pista. Erre ment el mindennap a házam előtt, de

nem állt meg egyszer sem; az utca tulod oldaláról kőszönt és odább ment.

Ebben az időben történt, de azt már csak később tudtam meg, — Andris, a kocsi-szóni, ki akkor Kókay Pistánál szolgált, beszélt, hogy egyszer késő este, nyári este volt egy fiatal ember zörgötlet a kapun. A kocsi-szóni, ki az udvaron hált s eleje ment, azt mondta, — hogy neki az urral kell beszélni rögtön.

Andris azt valja s kész rá hitet is letenni, hogy megismerte az éjeli látogatót, ámbár férfi ruhába öltözött és az átváltoztatott, elfojtott hangon beszélt; de Andris az első pillanatan megismertette, hogy a Rajner zsidó leánya volt s már majd elküldötte magát a kocsi-szóni, hogy az isten áldja meg, mit keres itt a kisaszony Hanem aztán észbe jutott, hogy ő csak szegény szolgáló, mit avatkozik ő az uraságok dolgába? Ne szólj száma, nem fáj fejem.

De csodálkozni bizony eleget csodálkoztott rajta, mert Rajner Simon gazdag árendás volt s a leányát úgy tartotta mint igazi kisaszonyt és furcsa szokás az mindenképen, hogy a leány járjon a legény után. (Folyt. köv.)

